

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Brassóban, Nagy- és Czérna-utca sarkán
Papp Ferencz butoraktára fölött,
hol a szerkesztő hétköznapiakon délelőtt
9—11 óra között,
és Bolonya, mester-utca 325. sz. alatt,
hol minden délután található.
A lap szellemi részét illető közle-
mény, valamint az
előfizetési pénzek és hirdetések
bérmentesen ide küldendők.
Nagy-küküllőmegyei érdeklő közlemények
Horváth László
társzerkesztőhöz Segesvárra küldendők,
a kis-küküllőmegyei érdeklő közlemények
Gyöngyössi István
társzerkesztőhöz Dicső-Szt.-Mártonba.

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

ELŐFIZETÉSI ÁR
helyben házhoz hordva vagy vidékre pos-
tán megküldve:
Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr,
negyedévre 1 frt 80 kr.
Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:
4 hasábos gármond-sor vagy annak helye
5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és több-
szöri hirdetéseknek kedvezmény.
Minden egyes hirdetmény után külön 30
kr. bélyegdíj fizetendő.
Nyilttéri közlemény sora 10 kr.
Hirdetések és Nyiltt-ér előre fizetendő.
Kéziratok vissza nem adtnak.

AZ E. M. K. E. brassó- s nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszú-aszói, kőhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágotthai kir. járásbírószágok hivatalos hirdetője.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁRÓMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban. Budapest: Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukes és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát; Bécsben: Daube G. L. és társa, Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppelík Alajos, Dukes M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. s társa hirdetési irodájában.

5-ik szám.

Brassó, Csütörtök, január 10-én.

V. évfolyam 1889.

Előfizetési felhívás

„BRASSÓ”

czímű

politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap

V-ik évfolyamára.

Lapunk 1889. január hó elsejével ötödik évfolyamába lépven, ezennel új előfizetést hirdetünk. — Tisztelt előfizetőinket kérjük tisztelettel: szíveskedjenek előfizetéseiket megújítani, minthogy lapot csak úgy küldhetünk, ha az előfizetési díjak rendesen beküldetnek.

A hazafias ügy iránti tekintetből kérjük lapunk szíves terjesztését.

Előfizetési árak:

Egész évre (január—december) 7 frt — kr.

Félévre (január—június) . . . 3 „ 50 „

Negyedévre (január—március) 1 „ 80 „

Külföldre egész évre . . . 20 frank.

Az előfizetések legcélszerűbben postautalvány nyal küldendők a „Brassó” kiadóhivatalába.

Kiváratra bárkinek mutatóvány-számmal készségesen szolgálunk. Gyűjtőknek 6 egyszerre beküldött előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Mint eddig, — úgy ezentul sem fogunk kimélni semmi anyagi áldozatot, csak kérjük a t. közönség b. tömeges előfizetését, mit remél

a „BRASSÓ” szerkesztősége és kiadóhivatala.

A helyzet.

Az európai helyzet súlypontja utóbbi időben kétségtelenül Szerbiában volt. A status-quo fentartása a Balkán-félszigeten, mely a nagyhatalmak diplomáciájának oly rendkívüli nehézségeket okoz s működésüknek már egy évtized óta képezi lényeges tartalmát, tényleg Milán király nagy stílusban fogalmazott politikai művének sikerétől volt föltételezve. Ha nem sikerült volna neki szerbjeit megnyerni a szabadság okos mértékének, párosulva az állam és kormány állandóságának biztosításával a hatalom czélszerű megosztása által, mint azt az ő szerzőségének teljes bélyegét magán viselő, immár érvényes törvényynyé lett új alkotmány mutatja, és ha a radikálisoknál az államférfiúi józanság, higgadság felett az excessiv sokaság győzött volna, — úgy oly állapotok fejlődtek volna ebből, melyeknek hatása Szerbia határain túl is nyilvánult s lehetőleg, sőt valószínűleg magát az európai békét is kérdésessé tette volna.

Másként, szerencsésebben történt, és Európa köszönettel tartozik az ép oly okos, mint erélyes királynak, hogy megtalálta az utat a radikálisokkal való megegyezéshez és azt oly pompásan ki tudta aknázni. De igazságtalanság lenne megfedkezni ama nagy önmegtadadsról és jó politikai tapintatról, melyet a szerb néppárt túlnyomó többsége tanúsított, midőn megelégedett a király részéről adott érdemileg nem lényeges, inkább csak a formát szem előtt tartó engedményekkel, egészben véve pedig elfogadta az ő intenczióit s a mi fő: a legkétségtelenebb módon bebizonyította legteljesebb loyálisát — annyira, hogy a nagy szkuptsina-napon, mely az új alkotmányt szülte, a dynastia-kérdés teljesen megszűnt Szerbiában a diskusszió tárgyát képezni.

Szerbia népe áll és bukik az Obrenovics-házzal, s immár egész kétségtelenül a királyt illeti a külpolitika irányának meghatározása, a döntés szövetség, háború és béke fölött.

Ha a bécsi szerb követnek, a király unokatestvérének és legbensőbb bizalmasának állásáról való visszahívása épp ebben az ünneplés pillanatban történik, azon állásról, melyen a legnagyobb rokonszenvet szerezte és az Ausztria-Magyarország és Szerbia közti viszonynak a legdicsérendőbb szolgálatokat tette, — úgy ezt semmiesetre sem szabad a két állam barátságára hátrányos értelemben felfogni: a király a maga oldala mellett akarja bírni az ügyes diplomatát, akár mint külügyminisztert az alakítandó új kabinetben, akár mint barátot és tanácsadót. Petronjevics úr, ki Bogicsevics helyére jön Bécsbe, — az erre vonatkozó kérdésre udvarunk és kormányunk a legbarátságosabban, beleegyezőleg válaszolt — ezelőtt Szerbiának berlini követe volt s mindig őszinte híve volt Szerbia ragaszkodásának a békehatalmakhoz.

Tehát nehéz nyomás alól szabadult fel az európai diplomáciának és minden békebarátnak keble és vidáman fellelegzve, szabadon és fentartás nélkül engedik át a díszhelyet a beköszöntött esztendő magas politikájának tényezői közt a világbéke további fentartásában való bizalomnak.

Természetes, hogy a helyzet Szerbiában még nem egészen tiszta, sőt a még mindég

függőben lévő miniszterváltozás hozhat még kellemetlenségeket. Kristics lemondása — szemben a radikálisok óriási többségével, kik egymaguk háromszorta több szavazattal rendelkeznek a szkupstinában, mint a többi pártok (a kormány pártját is ideértve) összevéve — természetes. Csakhogy mit fog Milán határozni? Kit szólít fel kabinet-alakításra?

Ristics lovn a legkomolyabb jelölt. Ennek monarchiánk iránti érzelmeit ismerjük, valamint általában a radikális pártét.

A helyzet mindenestre kényes még s nekünk egyelőre nem marad más teendőnk, mint óvatos körültekintés.

Belföld.

Brassó, jan. 9. (A miniszterelnök útja.) Tisza Kálmán miniszterelnök január 7-én 'delelőtt hosszabb ideig tanácskozott Bauer báró közös hadügyminiszterrel és Kálnoky gróf külügyminiszterrel s délután vizsautazott Budapestre. Most már véglegesen elhatározott, hogy az ez évi delegációi ülésszak ismét a parlamentnek nyári szünideje alatt, a magyar képviselőház ülésszakának berekesztése után, valószínűleg május elején és pedig ez alkalommal Bécsben fog megtartatni. A közös miniszteriumokban ennek folytán már szorgalmasan dolgoznak a jövő évi közös költségvetés összeállításán.

Brassó, jnn. 9. (A véderő törvényjavaslat.) E hó 10-én veszi kezdetét a véderőről szóló törvényjavaslat feletti általános vita. Münnich Aurél előadón kívül, kinek bevezető beszéde után valószínűleg Fejervary báró honvédelmi miniszter fog szólni, eddig már 45 szónok van az általános vitára előjegyezve. A tárgyalás bizonyára az ülések egész sorát fogja igénybe venni, a javaslat változatlan elfogadása azonban a bizottság által ajánlott szövegezésben kétségen kívül áll.

Az első szolgálati év végeztével tisztí vizsgájakat le nem tett egy évi önkénteseknek azon kötelezettsége, hogy még egy további évet szolgáljanak, a gyakorlatban csak azokat fogja érinteni, kik daczára ama bizonyítványoknak, melyek nekik az egyévi önkéntes szolgálatra jogot adnak, elégtelen általános műveltségük, vagy hanyagságuk folytán, a véderőről szóló törvény intenczióinak megfelelőleg, tényleg nem is élvezhetik az egyéves szolgálat előnyeit. A hadügyi kormány, tekintve a nagyon sürgös szükségletet tiszték

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Cyprián.

— Eredeti novella. —

Gárdonyi Gézától.

6)

(Folytatás.)

Odarogyott a szenvedő Krisztus elé, feledve nőt s bűnös érzelmeket. Krisztus lábát csókkal belehelé, s bocsánatért esengett hörögve, fuldokolva.

Majd mentegetni kezdé a bűnét: hogy ő ellenállt, ő nem engedett, vihar fújt reá, nem menekülhetett előre, de a tisztátalan port lemossa most könnyeinek záporával.

Aztán hirtelen fölkelt. Halavány arcán valami földfeletti, szent komolyság lengett át. Tekintetét Krisztus arcára függeszté s három ujját égnek emelve, így szólott:

— Esküszöm, hogy hű leszek hozzád örökre! Esküszöm, hogy úgy mint téged, senkit nem fogok szeretni! S ha eskümet megszegném, taszits még e földön szörnyű kárhozatba, ne legyen lelkemnek öröme, nyugalma!

A Krisztus-alakot vörös fényvel hintette be a hunyó nap fénye. Az utolsó sugár ott csillámlott a négy véres szeg vashomlokán, aztán homályt lehettek elő a falak, s az ő bontogatni kezdé barna fátját. A klastromban csengettyű-hang hívta vacsorázni

a barátokat. Cyprián kiszólt az ajtón, egy arra cszogó társának, hogy ne várják; nem beteg, csak étvágya nincsen. Aztán visszatért, kinyitotta minden ablakát, hogy bebocsássa a hűvös, illatos levegőt.

A sötét hegyormok fölött ott lébegett a telt hold ezüst gömbje. Cypriánnak önkéntelenül is eszébe jutott, hogy az a bűnös nő most várja őt. S hallgatózott lőnyerítés után, de nem hallott semmit: csak egy esti pillangó berrengett az ablak körül, nekirepült néhányszor a falnak, aztán az is elszállt dorombolva az erdő felé.

Cypriánt most valami különös, szivetszorító aggodalom lepte meg.

— Istenem! — susogá, — az a szegény nő ott vár a félelmes rengeteg közepén egymagában. Talán már is retteg, borzadoz, halálfélelmeket áll ki s vár epedve, türelmetlenül. Meg van győződve róla, hogy elmegyek. Szegény nő, mennyire szeret, mennyire bizik! Miért is nem viszonzozhatom, legalább testvéri szeretettel? Oh, én meggondolatlan! Legalább azt kellett volna neki mondanom, hogy nem megyek, ne várjon! Így most ezer veszélynek van kitéve: a száraz avarban, ha vad csörtet feléje, vagy fölötte kiröppen az éji bagoly s huhog, kigyó mászhat fehér kis kezére, vagy fejére erdei bogár hull — rémültében szörnyet hal szegényke. Oh, Uram, légy irgalmas! Üzd el lelkemnek rémét!

Igy tépelődött, aggódott Cyprián, majd ezt, majd azt gondolva; néha rohanva járt a szobában, időnkint megállt, ágyára ült, aztán megint felugrott, oda-oda-futott ablakához: nem hall-e valami sikoltást vagy paripadobajt.

Végre valami gondolat rohanta meg. Leoldotta s eldobta csuháját, aztán gyorsan ablakához lépett és erősen megrázta a zárat: ez engedett az erősebb keznek. Cyprián az ablakszélre hágott, aztán rajta könnyedén kilépett s parkányról parkányra szállva, az esőcsatornáig jutott, melyen lassan a földre ereszkedék. Aztán ment sietve, rohanva.

Nem ijeszté őt a sötét faárny, avarzörgés, bagoly huhogása; ment sietve, tán rohanva inkább. Száraz faág útjába lehullott, galagonya öltönyét megfogta, árkot vetett a föld is eléje, száz akadály tartóztatá vissza, de ő csak ment, rohant tovább.

Agyában forrón lüktetett a vér, s mégis úgy érzé, mintha fáznék; szívet különös érzés szorongatta. Aggódott, hogy úgy tűnhetik fel a nő előtt, mintha a szíve hajtotta volna ide, és ez ellen önérzete kikelt: ép és erős még az ő esküje, — nem veszni meg ő, hanem menteni!

Majd az villant meg lázas agyában: nem kísértés hálójába megy-e! . . . Oly szép e nő! és édes hangjában van valami részegítő zene, mely vadat is bűvöl, szentet megtanorít.

ben, bizonyára törekedni fog a tiszteknek számát lehetőleg emelni. Az új véderőről szóló törvényjavaslat értelmében azon nagy anomália is meg fog szűnni, hogy azon egyévi önkénteseknek, kik mint orvosnövendékek, tanulmányaik első évfolyamaiban tettek eleget kötelezettségüknek 40%-ából nem lett orvos, de tulajdonképeni katonai kiképzetésben sem részesült.

Külföldi szemle.

Brassó, 1889. jan. 9.

Ő felsége a király nevével elnevezett orosz ezred küldöttsége az ezred tábornoka vezetésével alatt f. hó 8-án Bécsbe érkezett. A küldöttség meleg szavakban fejezte ki az ezred jó kívánságait ő felsége negyven éves uralkodói jubileuma alkalmából.

A német kormány ismételtelen jelentékeny összegeket fog kérni hadi célokra.

A „Reichsanzeiger“ f. hó 7-iki száma közli a birodalmi törvényszék határozatát, mely Geffcken szabadlábra helyezését elrendeli és a birodalmi pénztárt a a felmerült költségekben elmarasztalja. Az elővizsgálat eredménye szerint elegendő gyanúk mutatkoztak ugyan arra nézve, hogy Geffcken oly híreket tett közzé, melyeknek titokban tartása a német birodalom javára való tekintettel szükséges volt; ellenben nem forgott fenn elégséges bizonyíték arra nézve, hogy Geffcken tudatával birt annak, hogy ama híreket, melyeket közzétett, tulajdonképen nem volt szabad a nyilvánosság elé juttatnia.

A francia lapok általánosan Boulanger párisi jelöltségével foglalkoznak. A „Temps“ rosszalja, hogy Jacques jelöltetett ki a párisi képviselőségre, de mégis azt tanácsolja, hogy Jacquesra, a Boulangerféle caesarismus ellen szavazzanak. A „Liberté“, kikel Boulanger és ugyisint Jacques megválasztása ellen, mert ugymond, Boulanger megválasztása a dictatura győzelmét, Jacques megválasztása pedig az anarchia győzelmét jelentené. A „Journal des Débats“ hasonló értelemben ír, s azt tanácsolja, hogy a választók tartózkodjanak a szavazástól. A republicanus színezetű lapok egyáltalán Jacques jelöltségét pártolják.

Az olasz udvar értesült, hogy Victória angol királyné csak április havában megy Olaszországba. A „Tribuna“ szerint már bizonyos, hogy Torioli megy nagykövetül Konstantinápolyba, Blanc báró ellenben Londonba megy.

Tolstoj gróf orosz belügyminiszter egészségi állapotát kedvezőtlenebbé vált, oly annyira, hogy kétségessé vált, vajon képes lesz a birodalmi tanácsban személyesen helyt állani a zemstvo-ra vonatkozó törvényjavaslata érdekében.

Koburg Klementina hercegnő f. hó 7-én Brüsszelbe érkezett. Utazásának célja az, hogy Ferdinánd bolgár fejedelem részére megkérje Henriette hercegnőnek, a flandriai gróf legidősebb leányának kezét.

Milan király köszönetet mondott a miniszteriumnak azért a támogatásért, melyet e revízió munkájában kifejtett, és a pártatlanságért, melyvel a választásoknál eljár. A király úgy nyilatkozott, hogy a miniszteriumnak annál inkább becsületére válik visszalépése, mivel parlamenti fogalmak szerint a kis szkeptinai választások megtörténteig állásban megmaradhatott volna. Végül tudomásul vette, hogy a minisz-

teri tárczákat rendelkezésére állították, de felkérte a miniszteriumot tartsa meg állását a végleges elhatározásig.

Székely Mózes feje.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Kronstädter Zeitung“ múlt évi december hó 29-én 304-ik számának helyi rovatában „Ein Fest in Kronstadt“ czim alatt, mintegy gunyolódva hánytorgatja, — hogy egy pohárköszöntő ur képzelődésének fellendülésében mint csilhatlan tény hozta fel, hogy Székely Mózes Erdély fejedelmének feje azon a telken van eltemetve, mely ma Nagy István hazánkfia tulajdona ott a Klastrom-utczában. — Azt a pohárköszöntést én mondtam s ime álljon itt a forrás, melyből adatokat merítettem.

Bethlen Farkas „De rebus transylvanicis“ czimú művének V-ik kötete 403. lapján ezeket írja s ott a „Kr. Ztg.“ szerkesztője is utána nézhet.

„Mihelyt lováról lebukott, t. i. Székely Mózes, 1603. július 17-én, Rácz György tüstént levágta pallosával fejét, melyet nemsokára Brassóba vittek, hogy bizonyosságul szolgáljon s többé felőle reményt ne tápláljanak. A brassóiak ezt látva, reményük tüstént kétségbeesésre változott, egészen le lettek verve. Fejbőrt azután Ráduly katonái lenyúzták és szalmával kitömve katonaszokás szerint a fogarasi vár falára tűzték, a hol a rothadás emésztette meg. A fejbőrtől megfosztott koponya mindenk szeme láttára a piacon sokáig a szemeten hevert, melyet aztán Fejér Mihály (Albus) Brassó város polgármestere az ellenség gunyjai elől eltüntetve, saját kertjébe kis gödröt ásott és eltemette.“

Szilágyi Sándor „Erdélyország története“ 2-ik kötetének 40-ik lapján ezeket írja: „Egy golyó őt is, t. i. Székely Mózes, leteríté. Ez alatt odaérkezett Rácz György, levágta fejét, Ráduly sátra előtt karóba huzatta, onnan Brassóba vitte s az ebek elébe vetette, míg nem egy brassói polgár eltemettette.“

Az én állításom tehát nem a képzelődés szüleménye, hanem történeti adat.

Hogy a Nagy István telke a fennirt időben a Weis — Albus — Fejér, polgármesteré volt, ezt meg Filippi Frigyes „Aus Kronstads Vergangenheit“, az az Brassó múltjából. 1884. czimú művéből tanultam, melynek 55 ik lapján ezt olvassuk: „Unter der Privatgebäuden früherer Zeit sind zu erwähnen: Das Haus des Stadtrichters Michael Weiss in der Kloster-gasse (Nr. 11.) stb.“

Nem mondtam, hogy azért nevezték Heldenburgnak az ottani vendéglőt, mert Székely Mózes feje oda van eltemetve, de azt igen is mondtam, hogy oda temettette el maga Weiss polgármester, mert Bethlen Farkas megnevezi Weiss polgármestert, s mert ezt írja róla, hogy: „saját kertjében kis gödröt ásott és eltemettette.“

Azt hiszem, hogy e történeti tényben nincs semmi sértő sem Weiss polgármester emlékére, sem a mostani brassói szászokra nézve, sőt a történetíró mint emberiség, humánus tényt kívánta megörökíteni.

Más kérdés, hogy hol volt akkor azon a telken az a kert, a melyben Weiss kis gödröt ásott. Ezt csak úgy lehetne megállapítani, ha birtokunkban volna

Brassó akkori helyi térképe s azon a Weiss telkén a volt kert ki lenne tüntetve.

Azt is mondhatják, hogy Weiss nem erre a telkre temette Székely Mózes fejét. Megengedem ezt akkor, ha kimutatja s bebizonyítja a „Kr. Ztg.“ szerkesztője, hogy hol volt a telek, melyet Bethlen Farkas Weiss sajátjának nevez.

A mi pedig a Nagy István hazánkfia érdemeit illeti, ennek megítélésére tényeket hozhatok fel. — Mint szegény iparos-segéd ment ki 1846-ban Bukarestbe, ott köztisztvisletben élve, nemcsak megvagyonosodott, de egyházat és a magyar közművelődést is igazi honfiai lelkesedéssel, áldozatkészséggel szolgálta. A bukaresti róm. kath. új temető, az ottani „Magyar Olvasó-Társaság“ és „Temetkezési egyesület“ az ő munkáságának élő oszlopai. Brassóba telepedve 1882-ben, egyezerkétszáz (1200) frtot tett le nálam, hogy annak évi kamatjából egy bukaresti magyar fiu a hosszafalusi műfaragó iskolában képezethessék. A most említett ünnepélyen ismét 1200 frtot adott a brassói magyar óvodáknak. A magyar önszegélyző és takarékszövetkezet az ő fáradozásai következtében nőtte ki magát oda, hogy ma 4 év múlva büszké vagyunk ezen brassói magyar pénzintézetre. Nagy J. minden brassói magyar egyesületnek tagja, egynek elnöke, egynek igazgatója, az Emke. alapító tagja. Szóval olyan egyén, olyan magyar polgár, a kire mi büszké vagyunk, mert önerején küzdötte fel magát s lett hazánkunk tiszteletre méltó hasznos polgára

Brassó, 1889. január 5-én.

Tisztelője

Koós Ferenc,
kir. tanácsos tanfelügyelő.

Egyletek s társulatok.

Az E. M. K. E. Kis-Küküllővármegye választmányainak közgyűlése.

Dicső-Szentmártou, 1889. jan. 6.

I.

Férfi választmány.

Folyó hó 5-én d. u 3 órakor a vármegyeház disztermében, elnök gróf Bethlen Gábor ur ő méltósága akadályozva lévén a gyűlésen megjelenni, Frits Rezső a választmány alelnöke meleg szavakban üdvözlő az egybegyűlt tagokat, röviden vázolja az egybehívás célját s boldog új év kívánása mellett a gyűlést megnyitja.

Csathó Gábor titkár fölolvassa csinosan szerkesztett évi jelentését, melyből lapunk szűk tere miatt csak kivonatot közölhetünk.

Igy mindjárt az Emke első óráiban, Dicső-Szentmártonban Frits Rezső főszolgabíró kezdeményezésére és elnökelete alatt fiók alakított. Ezt követé az erzsébetvárosi és hosszúaszi fiókok alapítása. S a mint az egyesület szerveztetett, megalakult a megyei választmány is, elnökének gr. Bethlen Gábor ő méltóságát, a megye köztisztvisletben álló főispánját, alelnöknek Frits Rezsőt, titkárnak Csathó Gábort, pénztárnoknak Nyárády Dénest választván meg.

Itt a jelentés áttér gróf Bethlen Gábor főispánnak Emke elnökké választására s így folytatja: „Bár — kétségtelenül nekünk — e vármegye egyszerű lakóinak, semmi érdemünk abban, hogy ő méltósága annyi fényes névvel és közéleti érdemekkel bíró jeleseink közül e diszes állásra a legméltóbbnak találta-

A moldva-klézsei csángó-magyar asszony mint életmentő,
1858. augusztus hó 19-én.
(Folytatás.)

Az öreg pap erre felállott s a birsárnak komolyan szemei közé nézve így válaszolt:

„Te bűnös ember! jobb lesz, ha bűnös lelkedre gondolsz . . . mert hát tudod-e . . . Hát a pap nem ember-e? Hát Krisztus urunk nem éhezett, nem szomjuhozott, nem fáradott-e el, midőn a bűnös emberiség megváltására a földön járt?“

Az én bérkocsisomnak sem kellett egyéb; tüstént fölkel s rohögve kiosont a szobából s be sem jött többet, hanem midőn lovaival is rendbe jött, előállott s bekialtott, hogy: Gátá! azaz készen van.

En ez alatt az öreg kollégámnál megismerkedtem, a száraz kenyér mellé egy darab szalámit adtam s ezt még pohár borral is lenyomattam.

És ez az öreg pap, a kivel bérkocsisom gunyt üzött, a ki úgy látszik ismerte emberét, egy szóval sem árulta el nekem, hogy mit tud felőle. — Nekem azonban elég volt az, a mennyit hallottam, hogy Foksányba érkezve, bérkocsisomat kifizessem s tovább egy lépést se menjek vele.

A foksány-galaczi uton ölték meg ezután négy évvel szászvárosi Sebe nevű ügyvéd hazánkfiát, ki az absolutismus alatt üzérkedésből tartotta fenn magát s akkor is egy rakás új csizmát szállított Galacz felé.

Az élet- és vagyonbiztonság nagyon gyalorlábbon állott ezelőtt 30 évvel a Dunafejedelemségekben. Szemesnek kellett lenni, különben hamar oda veszett, a ki nagy utra mert kelni. Megtámadták még a Brassóból Bukarestbe járó Körner-féle kocsit is. Emlékszem, hogy egy alkalommal Ploest és Bukarest között a cigánesti erdőben egy Kiriák nevű konduktor, kit én is ismertem, csak úgy menthette meg a gyorskocsit a kirablástól, hogy a láda kulesét, mielőtt észrevették volna, bedobta a nagy hóba s a szegény legények nem bírták a vasalt ládát összezuzni.

Foksányban egy derek magyar hazánkfiával ismerkedtem meg, székes-fehérvári Horváth István mérnökkel, a ki két év múlva sógorom let s ma is él Turnu-Szeverinben mint loyális román alattvaló. Ő dugdosta sok ideig Bardócs róm. kath. papot, az 1848-beli hirneves népszónokot, mikor 1850-ben a m.-vásárhelyi várból megszökött s Moldovába menekült. Horváth mérnök szerzett nekem is egy biztos örmény szekerezt jó három lóval, de fedetlen szekérrel, a ki Foksányból Szászkuatra s onnan Bákóba röptisen.

Midőn a gyümölcsfákkal szegélyezett pompás országuton Bákótól egy órányi távolságra lehattunk és a nap már hanyatlóban volt, szekeresem hátrafordulva, mondá nekem: „Uram, az az asszony, csángó asszony, szólítsuk meg. Pár percz alatt beértük a gyalogló asszonyt s szekeresemet megállítva, beszédbe ereszt-

kedtem vele. — Fiatal, bőbeszédű asszony volt, apró csontokkal, minők a moldvai csángó-magyar asszonyok általában. Szekeresem mellett foglalt helyet, de azért engemet tartott beszéddel. Kérdésemre elmondá, hogy nekik magyar csángó papok van, hogy az nem idegen, mert ott szüetett a faluban, de magyar földön járt iskolába*) s hogy nagyon derék, jó tisztelendő ur s már koros ember.

Addig dicsérgette papjukat, míg bennem is felkeltette a kíváncsiságot, hogy megismerkedjem papjukkal. De hogyan térjek le az országútról? Ezen tündősemségből kiségitett a fiatal csángó asszony. Épen egy utszéli vendéglőhöz érkezünk, a honnan a község, Klézsefalva balra esett egy kis völgyben s az országútról jól látszott.

A szekeres ismerte e vidéket, tudta, hogy a csángó menyecskeének itt le kell szállni, tehát szó nélkül megállította lovait. Az asszony is tudta ezt, de mielőtt leszállt volna felém fordulva mondá: „Tudja mi uram! Ne háljon itt s Bákóba se igyekezzék ma már. Ne álljon itt meg, mert tolvajos hely ez itt s az Isten tudja, mi történhetik az éjjel. Jöjjen be hozzánk s háljon a tisztelendő urnál.

(Vége következik.)

*) A moldovai csángó Erdélyt, Magyarországot nem mond, e helyett ezt használja: „Magyarföld.“ Az erdélyrészi román ritkán mondja ezt: Románia, hanem csak így „Czára“, azaz Császár - BCU Cluj-Napoca.

tott, mégis az a benső kötelék, mely őt több mint tíz évi főispánságának tartama alatt e vármegyéhez fűzte, és amaz igazi tisztelet, melylyel mi személyes tulajdonainak, valódi hazafiságának és fedhetlen jellemének legközvetlenebb ismerői, iránta viseltetünk: büszkévé s egyszersmind önzővé tett minket; már-már azt hitük, hogy ezen kitüntetésnek lelkesítő sugarai mireánk is esnek; annyira igaz volt örömünk, hogy a megválasztás dicsőségéből is részt kívántunk magunknak. Az ő hazafi szívének lángja hatotta át a vármegye egész közönségét akkor, midőn az egylet tagjainak sorába 10.000 frtos alapítvánnyal kívánt belépni. S az ő országszerzte ismert törhetlen erélyeiből merítettük a kitartást, melylyel a formális akadályokat leküzdeni és alapítványunknak felső helyen való jóváhagyását ki-
eszközölni képesek valánk.

Nem a miénk tebat az érdem, hogy vármegyénk ma már, mint az egylet legnagyobb alapítója, foglal helyet, mert mi csak hazafi kötelességet teljesítünk; hanem gr. Bethlen Gáboré, kinek főispánsága alatt megtanultuk tőle ezt a kötelességet felismerni, s megtanultuk tőle azt, hogy a mit a haza s nemzet érdekében kötelességünknek ismerünk, annak teljesítésében akadályok meg nem gátolhatnak.

A választmány törekvése oda irányult, hogy oda, hova gyors segély volt szükséges, azt kieszaközölje; de elkerülhető kiadásoktól egyletünk alapját megkíméli.

Igy nyert következő segélyeket:

1) Abosfalva községben az ottani róm. kath. tanító évi 100 frtot.

2) Boldogfalva községben az ottani ev. ref. tanító évi 150 frtot.

3) Küküllővár községben az ev. ref. lelkész évi 100 frt segélyt.

4) Bun községben az ev. ref. tanító évi 50 frt segélyt.

5) A kóród szentmártoni községi iskola részére taneszközök beszerzésére 25 frt segély utalványoztatott.

Kilátásba helyeztetett, hogy az egylet közreműködésével Pócselke községében egy állami iskola, Kerelőszentpál községben egy községi iskola és óvó, Radnóthon és Ugra községekben szintén egy-egy kisdé-
óvó fog felállíttatni.

A választmányának van ez időszerint 34 alapító, 253 rendes és 47 pártoló tagja; azonban bizton remélhető, hogy rendszeres működés és különösen a tervbe vett balavásári és radnóthi fiókok létesítése után a tagok száma még jelentékenyen emelkedni fog.

A csinos titkári jelentés éljenzéssel vétetvén tudomásul, elhatároztatott szóról-szóra jegyzőkönyvre vétetni s egyszersmind kinyomatva a tagok között ki-
osztatni.

Nyarády Dénes ügybuzgó választmányi pénztáros szakértelemmel egybeállított jelentéséből kiemeljük a következő részeket: alapítódijban befolyt a három év alatt 265 frt, a rendes és pártoló tagoktól 469 frt, összesen 734 frt, mely összeg befizettetett az Emke központi pénztárába.

E jelentés ügybuzgó pénztárosnak kifejezett elismeréssel tudomásul vétetett azon határozattal, hogy az 1888. évi tagsági díjak befizetése iránt a kellő szorgalmazás tétessék meg.

Frits Rezső alelnök megköszönve a benne helyezett bizalmat, tisztársai nevében is, kéri a tisztújítás megejtését.

Egyhangu lelkesedés között megválasztatik elnökké a közszeretethen álló gróf Bethlen Gábor főispán; alelnökké: hilibi Gál Domokos és Frits Rezső; titkárrá: Csató Gábor; jegyzővé: Gyöngyössy István; pénztárossá: Nyarády Dénes; ellenőrré: Horváth Ákos, végre választmányi tagokká: gr. Bethlen Árpád, Gyárfás Lajos, Gyárfás Károly, Gerendy István, Horváth Gábor, gr. Haller Jenő, gr. Horváth Toldy Lajos, Mauks Gyula, Pekri Sándor, br. Splényi Árpád, br. Szentkereszt György, Fekete György, Gáspár György, dr. Felszegi János, Felszegi Gábor, Derzsi János, Horváth Albert, Kovács Elek, Kovács Károly, Rédiger Árpád, Vindt Lajos, Pekri Gábor, Horváth Gyula s br. Apór István.

Elnöklő h. Gál Domokos hazafias zárbeszéde után a gyűlés véget ért, hogy helyet adjon a szép számmal megjelent női választmány gyűlésének, melyről csak jövő számunkban referálhatunk.

Küküllőmegyék rovata.

Közigazgatási bizottság.

Dicső-Szentmárton, 1889. jan. 5.*)

Kis-Küküllő vármegye közigazgatási bizottsága ülését f. hó 5-én gróf Bethlen Gábor főispán ur ő méltósága távollétében hilibi Gál Domokos alispán elnökle alatt tartotta meg. Elnöklő alispán az új év beálltával szívélyesen üdvözlőlvén a megjelent tagokat, az 1876. évi VI-ik törvény-cikk 53-ik §. értelmében

megalakított a fegyelmi választmány és pedig rendes tagjai lettek: Kedves István, kir. adófelügyelő, Vindt Lajos, kir. mérnök, Gyárfás Lajos, Pekri Sándor földbirtokosok; póttagok: Horváth László kir. tanfelügyelő és Gerendi István földbirtokos.

Megválasztotta az ülés az 1883. évi XV-ik t. cz. 12. §. alapján a megyei pótdadó egyénekenkénti kivétele ellen irányuló folyamodások elbírálására hivatott felszólamlási küldöttség tagjait: Gerendi István, Pekri Sándor, Kedves István és Gáspár György tisztí ügyész személyében.

Ezután fölolvastattott az alispáni jelentés, a megye közigazgatási állapotáról, melyszerint a vármegye területén ugy az élet-, mint a vagyonbiztonság rendes volt a hó folyamán. Az állategészségügy sem hagyott semmi kívánni valót fenn.

Kedves István, kir. adófelügyelő jelentése szerint egyenes adóban befizetendő volt 554,282 frt 18 kr, melyből befizettetett és törlesztbe hozatott 384,615 frt 36 kr, s így maradt az év végén 169,666 frt 82 kr, ebből hadmentességi díjban befizetendő volt 43,054 frt 81 kr, melyből befizettetett és törlesztbe hozatott 21,736 frt 14 kr, s így maradt az év végén hátralék 21,318 frt 67 kr.

Összehasonlítva az 1888. évi deczember havi befizetési eredményt, az 1887. évi hason havában elértnél kedvezőlenebb ugyan, de az egész évi tényleges eredmény az 1887. évről átjött tulfizetés beszámítása nélkül egyenes adóban 16,393 frt 82 1/2 krral, hadmentességi díjban pedig 1320 frt 15 krral kedvezőbb, mint az 1887. évi befizetési eredmény, és a hadmentességi díjban fenmaradt hátralék összege is 2834 frt 43 krral kisebb volt, mint 1887. év végén volt.

Theil István kir. ügyész jelentése alapján a múlt hó folyamán az erzsébetvárosi kir. törvényszék területén 91 bűnvizsgálat vált függővé. A kir. törvényszéki fogházban volt 81 elítélt és 7 vizsgálati fogságban levő egyén, kiknek ellátása és élelmezése szabályszerűsége mellett egészségi viszonyai kelégitők voltak.

Vindt Lajos, kir. mérnök jelenti, hogy közmunka kézi napszám leszolgáltatott a múlt hóban 2102, hátralékban maradt az év végén 3224 kézi napszám. A törvényhatósági utak a volt nedves, egyhe időjárás alatt felázván, több helyen megromlottak, mely körülmény leginkább a fedő anyag elégtelenségének és meg nem felelő szilárdságának tulajdonítható.

A vármegyei államutakon a szállított fedő anyag mind és alkalmas időben terítettven ki, az utak jó állapotban vannak.

A megye területén van 16 postahivatal, melyből 2 táviróval van egyesítve.

Felszegi János, megyei főorvos jelenti, hogy a múlt hó folyamán a községi viszonyok kedvezők voltak. A ragályos betegségek közül csak bélhagymáz néhány enyhe esete észleltetett.

Moldován Basil, jelentést tesz a múlt év utolsó negyedéről, melyből főlemlitjük a következőket: múlt év végével maradt 3488 gyámsági és 261 gondnoki ügy. Beérkezett ez évnegyedben 1292 beadvány, hátralékban maradt 119. Gyámság alól felszabadult 48 személy, gondnokság alól 3. Az árvapénztár állapota következő: 30,652 frt 10 kr, melyből a nagykoruak követelésében, valamint a kiskorúak szükségleteire kiutaltatott 3546 frt 47 kr, maradt pénztáron 27,105 frt 63 kr.

Horváth László, kir. tanfelügyelő igazoltan távol maradván, betérjesztetik múlt év II-ik feléről szerkesztett tüzetes jelentése, mely tudomásul vétetett.

A közdazdasági előadó, báró Splényi Árpád a gyűlésen nem jelenhetvén meg, jelentést nem tett.

Több kisebb jelentőségű ügy ellátása után, elnöklő alispán záró szavaival a gyűlés 12 és fél óra-
kor véget ért.

Nagy-Szebenből.

N.-Szeben, 1889. jan. 6.

A »Nagy-Szebeni magyar dalkör« f. évi január hó 5-én tartotta ez évi IV-ik rendes dalestélyét a következő műsorral:

- 1) »Nem nézek én...« férfikar, Hubertől.
- 2) a., Hymnus »Utolsó itélet« oratoriumból, vegyeskar, Schneideről
- b., »Tavaszi idő«. Vegyeskar, Franz R.-tól.
- 3) Második rész »Nápolyi Janka« c. balladából. Vegyeskar zongorakisérettel, Szent-Endreitől.
- 4) Népdalok. Vegyes kar, Lejkaitól.
- 5) »Szerettelek« férfikar, Engesser M.-tól.

Valamennyi darabja a válogatott műsornak a lehető legnagyobb praecisistással, mély érzéssel és szakértelemmel adatott elő.

Legnagyobb tetszést azonban mégis a 3. pont alatt énekelt »Nápolyi Janka« aratta. Az zeneköltő Arany János egyik legremekebb balladáját zenésítette meg, a mi által kétségtől nagy érdemet szerzett magának már csak azért is, mert tudomásunk szerint a magyar zeneirodalomban senki sem foglalkozott eddigelé a zenei műformák ezen hálados ágával t. i. a balladával. Sajnos, hogy a műnek csak egyik része adatott elő s így az egészre következtetni nem lehet, de ha a másik két rész is oly szép mint a második: ugy a szerző tökéletesen meglehet elégedve művével, mely el nem fogja tévesztetni, méltó feltűnést kelteni. Zenéje szorosan a szöveghez tapad s azt teljesen megtestisíti, oly behizelgő, oly fülbemászó, hogy teljesen lekötö a hallgató figyelmét. Gratulálunk a szerzőnek!

Mély hatást keltett Engesserfelséges quartettje »Szerettelek« valamint a Lejkay-féle »Népdalok«, jóllehet észre lehet venni, hogy az énekesnők nagyobb része idegen ajku.

Helyi és vidéki hírek.

Királyi táblai bíróné nevezte ki a király Onaciu Sándor brassói kir. törvényszéki bírót.

Polgári kör. A brassói magyar polgári kör idei tánczvigalma szombaton, e hó 12-én tartatik. Ismételtén figyelmeztetjük a t. közönséget ezen, igen kedélyesnek ígérkező tánczvigalomra.

Brassói ev. ref. templom. A »Kr. Ztg« keddi száma — bevezetésül a szerdai városi képviselőtestületi ülésre — a brassói, építeni szándékolt ev. ref. templom kérdésével foglalkozik s nagy örömet (?) fejezi ki, hogy a templom épülni fog. De a sok jóakaratból nem tartja megadandónak a kért telket, mert nem fog odatalálni a templom a szép utcába és nagy realiskolai épület mellé. A nélkül, hogy magával e kérdéssel most foglalkozni akarnánk, megköszönjük tisztelettel e kitűnő jóakaratot, s felvilágosítjuk az egyház ezen t. jóakaróját, hogy biz összehasonlították tekintélyes szakemberek is már a templom tervét a realiskolával s figyelembe vették a szépművészeti érdekeket is, és mégis úgy találták, hogy a realiskola mellett is szép lesz az a templom, mert fokozatosan emelkedő fedele, oly magas mint a realiskola fedele s a torony még azon fölül áll. Ne aggódjék tehát a »Kr. Zeitung«!

Fillerestély. A protestáns nőegylet szerdai fillerestélyén még közreműködnek az említettek kivül: Gödri Anna polgáriszkolai IV. oszt. növendék, a ki elszavalja Végh Mátyás egy alkalmi költeményét és Krauss Israel, Penzel Mihály, Németi Jenő és Nagy L. urak, a kik egy humoros előadással fogják megörvendeztetni a közönséget.

Városi közgyűlést tartott tegnap d. u. a képviselőtestület, melynek lefolyásáról jövő számunk kimerítően fog referálni. Ma csak röviden akarjuk megjegyezni, hogy a gyűlésnek a brassói ev. ref. egyház kérvényére vonatkozó tárgyalása oly gyönyörű és méltóságteljes volt, hogy az tiszteletére válik egy javaslatot tett városi tanácsnak, mint a képviselőtestületnek. A gyűlés 3 szavazat hijával megszavazta az egyház által ajánlott árban a kért telket.

A tanári kör felolvasásaira vonatkozó felhívással tördelés közben baleset történnén, azt csak jövő számunkban közölhetjük.

Vasuti tánczvigalom. A vasuti tánczvigalom rendezősege felkéri ez uton a t. hölgyeket, méltóztassanak tekintettel arra, hogy ez nem bál, hanem csak tánczvigalom, egyszerűen öltözve megjelenni. Ugyanekkor felkéri mindazokat, kik netalán tévedésből nem kaptak meghívót, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek szerkesztőségünkhez fordulni.

Rendőri hírek. (Tolonczozás.) A városkapitányság tegnap illetőségi helyére tolonczoalta Paraschiva Stirbea pinczernőt, a ki egy éjjeli kávéházban volt alkalmazva, de erkölcstelen életmódot folytatott.

Fogarasi hírek. Horváth Mihály főispán ur, mint fogarasi levelezőnk írja, a járási főszolgabírói, ugy az egyes körjegyzői hivatalokat is megvizsgálta, s azokat rendben találta. A községi és körjegyzők némelyike ügykezelésében talált meg nem felelő eljárásokra nézve, a kellő rendeleteket megadván. Deczember hó 31-én tartott meg a megyei központban a számonkérőszéki ülés is, hol szintén kellő rendet talált. — A főispán ur a sárkányi járási szolgabírói hivatalnál üresedésben lévő járási irnoki állomásra Krisán Miklós, sárkányi kir. járásbírói díjnokot nevezte ki.

Kaszinó-bál Medgyesen. A medgyesi magyar kaszinó február 3-án tánczvigalmat rendez. A rendezőség élén áll dr. Kein Adolf lovag ügyvéd. — Tagok: Bachzelt Mátyás, dr. Binder Emil, Bora Árpád, Buday Gábor, Domokos Andor, gr. Eszterházy János, Haas Ferencz, Holbein Nándor, Rideli József, dr. Rieger Aladár, Jenik Béla, Jenne Ede, Lám Adolf, Lendvay Sándor, br. Rosenthal Béla, Maurer Albert, dr. Novák Rezső, Orell Henrik s gróf Pálffy László. A bál fényes sikere biztosítva van.

A vöröskereszt-egylet Kis-Küküllő vármegyei választmánya a már korábban, január havában tartani határozott fillerestélyét, esetleg mükedvelői szini előadását, tekintettel a szintársulatnak Dicső-Szentmártonban léteire, elnapolta.

Két főurat temettek el ismét Kolozsvárt. Az egyik: Uzoni Bélyd Gergely; a másik: Gróf Lázár Miklós. Mindkettő kiválóan népszerű alakja az erdélyi arisztokráciának.

A honvédelmi miniszter körrendeletileg utasította a törvényhatóságokat, hogy a mozgósítás esetén felavatandó lovak vezetőiről az 1889 ik évre gondoskodjanak s azok névsorát január 31-ig hozzá terjeszszék fel. Lövezetőkül a min. rendelet szerint első sorban védőköteles korban levő egyének veendő előjegyzésbe, a kik a tulajdonképeni fegyveres hadiszolgálatra alkalmatlanoknak találtattak, de ezen hadi-szolgálatra alkalmatlanok.

* Múlt számunkra már későn érkezett.

